

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשעה

ערב שבת-קודש

פרשת בראשית

כ"ח בתשרי ה'תש"ע

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ח בתשרי ה'תש"ע – ה' במרחשוון ה'תש"ע

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ח בתשרי	הלכות בית הבחירה פרק ה-ז.	הל' שביתת עשור פרק ג.	מ"ע כא.
ש"ק	כ"ט בתשרי	פרק ח. הלכות כלי המקדש והעובדים בו.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הל' שביתת יו"ט.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע כב. מל"ת סז. מ"ע לה. מל"ת פג. פד.
א'	ל' בתשרי	פרק ג-ה.	פרק ב.	מל"ת פה. פב. מ"ע לד. מל"ת פו.
ב'	א' במרחשוון	פרק ו-ח.	פרק ג.	מ"ע כג. מל"ת עב. מ"ע לב. לו.
ג'	ב' במרחשוון	פרק ט-י. הלכות ביאת המקדש.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ד.	מ"ע לג. מל"ת פח. פז. עג. קסג. קסד.
ד'	ג' במרחשוון	פרק ב-ד.	פרק ה.	מל"ת סח. קסה. מ"ע לא. מל"ת עז. עח.
ה'	ד' במרחשוון	פרק ה-ז.	פרק ו.	מל"ת עה. עו. מ"ע כד. מל"ת סט. ע. עא.
ו'	ה' במרחשוון	פרק ח-ט. הלכות איסורי מזבח.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ז.	מל"ת עד. מ"ע סא. מל"ת צא. צב. צג.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ח בתשרי	3:46	4:33	4:54	5:50	8:34	11:26	11:56	5:07.1	5:32
ש"ק, כ"ט בתשרי	3:47	4:33	4:55	5:51	8:34	11:26	11:56	5:05.9	5:31
א', ל' בתשרי	3:47	4:34	4:55	5:52	8:34	11:25	11:56	5:04.8	5:29
ב', א' במרחשוון	3:48	4:35	4:56	5:53	8:34	11:25	11:55	5:03.7	5:28
ג', ב' במרחשוון	3:49	4:35	4:57	5:53	8:35	11:25	11:55	5:02.6	5:27
ד', ג' במרחשוון	3:49	4:36	4:58	5:54	8:35	11:25	11:55	5:01.5	5:26
ה', ד' במרחשוון	3:50	4:37	4:58	5:55	8:35	11:25	11:55	5:00.4	5:25
ו', ה' במרחשוון	3:51	4:38	4:59	5:55	8:36	11:25	11:55	4:59.4	5:24

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.

*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
בראשית	4:30	5:42	4:45	5:43	4:35	5:42	4:48	5:44
נח	4:23	5:34	4:37	5:36	4:28	5:35	4:41	5:37

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

מה התוצאות לאחרי עבודת חודש תשרי?

- מעשה בגוי שזרק כמה מילים, והבעל-שם-טוב אמר על כך "תורה"
  - בשבת בראשית יש לפתוח בהרחבה בכל ענייני קדושה • מכל דבר יש ללמוד הוראה ולכלל אמירה ישנה משמעות • לאחרי העלייה בכל
  - שלבי עבודת חודש תשרי היתה צריכה להיות מורגשת חמימות ואור •
  - השגחה נעלית היא, כאשר זוכים לפרש ולפענח את מהלך ההשגחה •
- משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

בראשית נוגע לכל השנה⁴.
ובהקדמה - שפתגם זה אמר הרבי כמה פעמים,
בלשונות שונים. פעם אמר⁵, ששבת בראשית מאיר
בכל שבתות השנה. ופעם אמר, ששבת בראשית נוגע
לכל ימי השנה.
והחילוק ביניהם:
הלשון הראשון, משמעותו, שהמשכה דשבת
בראשית היא בשבתות השנה, ועל-ידי שבתות
השנה הרי זה נמשך גם בימי החול, כיוון שמיום
השבת "מתברכין כולהו יומין"⁶.
והחידוש בלשון השני - שמשבת בראשית נמשך
(לא רק לשבתות השנה, אלא) באופן ישיר אפילו
לימי החול של כל השנה.
וזהו גם תוכן הפתגם הידוע⁴ שכפי שנעמדים
(ווי מ'שטעלט זיך אָוועק") בשבת בראשית, שזוהי
התחלת השנה, כך נמשכת כל השנה כולה.

א. בין הביכלאך חסידות שאצל כ"ק מו"ח
אדמו"ר, ישנו ביכל של מאמרי אדמו"ר הזקן
משנת תקס"ג. ויש שם מאמר על הפסוק! "מגיד
מראשית אחרית"².

ותוכן הדברים - שתיבת "בראשית" היא התחלת
התורה, ובכל מקום במקרא שנזכר לשון "ראשית",
הכול הוא מהראשית של תורה שנקראת ראשית,
וזהו "מגיד מראשית", מן אותו הראשית שנאמר
"בראשית ברא"³.

והיינו, שכל ענייני ראשית שישנם בכללות העולם,
הרי הם נלקחים ודבוקים בה"ראשית" האמיתי
- "בראשית ברא אלקים", שזהו הכוח האלקי שמהוה
את כל הבריאה.

ב. על-פי זה יובן פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, ששבת

4 ראה שיחת ש"פ בראשית (התוועדות א) דאשתקד סי"ג
(ת"מ ח"ח ס"ע 110). וש"נ.
5 ראה שיחת ש"פ בראשית תש"ה ס"ד (סה"ש תש"ה ע' 65).
6 זח"ב סג, ב. פח, א.

1 ישע"י מו, י"ד.
2 ביכל 1146 (לה, א). נרפס לאח"ז במאמרי אדה"ז תקס"ב
ח"ב בתחלתו.
3 ריש פרשתנו.

הבעל שם טוב ישב עם תלמידיו, ועבר גוי, ונכנס, או שהכניס ראשו דרך החלון (כאמור שלא שמעתי סיפור זה מבר-סמכא ולכן אינני מדייק בפרטי הדברים), וביקש עזרה, וכשאמרו לו, שאינם יכולים לעזור לו, השיב להם: "מִאֲזֻשְׁעַשׁ, דָּא נִיעַ חֲאָטְשֵׁעַ", כלומר: היכולת קיימת, אלא שחסר הרצון!... לאחרי שהגוי אמר את דבריו והלך לדרכו, אמר הבעל שם טוב תורה, שתוכנה אודות יכולתו של כל יהודי, אלא שהדבר תלוי ברצונו.

ה. המוסר-השכל מסיפור זה הוא - שכל דבר ("יעדער וואָרט") שיהודי שומע, צריך לדעת, שזוהי שליחות מלמעלה.

ואף-על-פי אשר מי הוא זה ואיזה הוא אשר ערב לכו לגשת למדריגתם של יהודים כמו הבעל שם טוב, מכל מקום, אפס קצהו שייך לכל אחד ואחד מישראל¹², ובפרט לאחרי שהבעל שם טוב סלל כבר את הדרך.

וכפי שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר כמה וכמה פעמים בשם הבעל שם טוב¹³, שכל עניין שיהודי רואה ושומע, ביכולתו ללמוד מזה הוראה בעבודה, וכיוון שביכולתו ללמוד הוראה, הרי מובן שצריך הוא ללמוד ההוראה בעבודה, דאם לא כן, תהיה ההוראה מלמעלה לבטלה ח"ו.

ובעניין זה - שצריך לידע שכל דבר ששומעים הוא שליחות מלמעלה - אין נפקא-מינה אם הדבר נמסר על-ידי יהודי או להבדיל אינו-יהודי. הנפקא-מינה היא רק לגבי השליח, שגוי שאינו בעל בחירה, מוכרח למלא את השליחות, מה שאין כן יהודי שהוא בעל בחירה, יש לו ברירה שלא למסור את השליחות; אבל לגבי מי שאליו מיועדת השליחות - אין נפקא-מינה בדבר, שכן, אף-על-פי שהשליח הוא בעל בחירה, אין זה נוגע אליו¹⁴, שכן, גם אם השליחות לא תעשה באמצעות פלוני, יעשה הדבר באמצעות אחר.

ו. כלפי מה אמורים הדברים?

12 ראה תניא פמ"ד (סג, א).
13 ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סרכ"ג ואילך.
14 וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר).
14 ראה גם תניא אגה"ק סכ"ה (קלח, ב).

ויובן כל זה על-פי מאמר רבינו הזקן ד"ה מגיד מראשית אחרית הנ"ל, שכל עניני "ראשית" שבכללות העולם תלויים בעניין "בראשית ברא אלקים", שלכן, לפי אופן ההנהגה שעומדים בשבת בראשית - שאז קוראים "בראשית ברא אלקים", ועל שם זה נקרא השבת בשם "שבת בראשית" - כך נמשכת כל השנה כולה⁷.

ג. וזהו גם טעם המנהג הנהוג בכמה מקומות, שבשבת בראשית מוכרים ה"עליות", ושאר עניני מצווה השייכים לבית-הכנסת, על כל השנה כולה⁸.

ואף שיש המערערים על זה כיוון שנראה כמו שעושים סחורה בשבת⁹ - הרי מצינו בכמה שו"ת¹⁰ לעניין מנהג מכירת "חתן תורה" ו"חתן בראשית" בשמחת תורה, שיש שערערו על זה, והמסקנה היא שמותר הדבר, כיוון שהמכירה באופן שמעלים בדמים יקרים היא עניין של חיוב וקילוס התורה, והרי ענינו של שמחת תורה הוא לחבב ולקלס את התורה. ומזה מובן גם בנוגע למכירת העליות ושאר עניני מצווה השייכים לבית הכנסת בשבת בראשית.

(כ"ק אדמו"ר הורה לגבאי לערוך את מכירת המצוות, וציוה להכריז: כיוון שמדובר אודות בית-כנסת כללי - יכולים להשתתף בזה גם אלו שאינם דרים בעיר זו.

* * *

ד. ישנו סיפור אודות הבעל שם טוב, שאף שלא שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר, וגם לא מאנשים אחרים שהם ברי-סמכא, כך שאינני יודע עד כמה הסיפור הוא אמיתי, מכל מקום, המוסר-השכל מסיפור זה הוא בודאי אמיתי. וזה דבר הסיפור¹¹:

7 ראה גם שיחת ש"פ בראשית תשט"ז ס"ח ואילך (תו"מ חט"ז ע' 193 ואילך).
8 ראה גם שיחת ש"פ בראשית הנ"ל סט"ז (תו"מ שם ריש ע' 198). וש"נ.
9 ראה שו"ע אדה"ז או"ח שש"ו ס"ד ואילך.
10 ראה שו"ת מהר"ק שורש ט. ועוד.
11 ראה גם תו"מ חט"ז ע' 165. וש"נ.

הכיפורים, ד' ימים שבין יום הכיפורים לסוכות, סוכות, שמיני עצרת ושמחת תורה, הנה לאחרי כל העניינים הרי עדיין "קָאָלט און שמוציק"... ובפרטיות יותר:

אלול בכלל וימי הסליחות בפרט הוא זמן העבודה דחשבון הנפש; לאחרי כן, בראש השנה, העבודה היא בקבלת עול; ובעשרת ימי תשובה ישנו העניין "בהמצאו גו' בהיותו קרוב"¹⁹, קרוב המאור אל הניצוץ²⁰ - ללא נפקא-מינה היכן נמצא הניצוץ, אפילו כאשר הניצוץ הוא למטה כל כך עד

על יסוד המדובר לעיל שאופן ההנהגה בשבת בראשית נוגע על כל עניני השנה, וכאשר נעמדים בשבת בראשית באופן של הרחבה, הרי זה פועל הרחבה במשך כל השנה¹⁵ - היה בדעתי שתפילת יום השבת תקיים כאן¹⁶, כדי שהתפילה תהיה באופן של הרחבה.

ובמכל שכן מהתפילה דמעלי שבתא, בליל השבת (שעם היותו שבת, הרי זה בכל זאת לילה), שהיתה בהרחבה¹⁷ - על אחת כמה וכמה שבבוקר דיום השבת צריכה להיות התפילה בהרחבה.

כשאמרו לו שאינם יכולים לעזור לו, השיב להם: "מוֹאֲזֵשֶׁשׁ, דָא נִיעַ הָאָטֶשֶׁשׁ", כלומר: היכולת קיימת, אלא שחסר הרצון!...

שנכבה לגמרי כמו שכתוב²¹ "נר רשעים ידעך", ונעשה בבחינת חתיכה נעשה נבילה (כמבואר בדרושי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע²²), היינו, שהניצוץ עצמו מוסיף באיסור - כל זה אינו נוגע בעשרת ימי תשובה, כיוון שעניני עשרת ימי תשובה אינם מצד הניצוץ אלא מצד המאור, ומצד המאור אין נפקא-מינה;

וכל זה אינו מספיק, אלא לאחרי כן באים ד' הימים שבין יום הכיפורים לסוכות, שעניינם הוא שם הוי' דלעילא²³, ולאחרי כן ישנם המקיפים דסוכות, באופן שהמקיף דסוכה מסבב את האדם לגמרי, עד שכל ענייניו, אפילו עניני הרשות, נעשים עניין של מצווה²⁴, והיינו, שמבלי הבט על מחשבתו באותה שעה, הרי בהיותו במקיף הסוכה, אזי אין לו ברירה... כיוון שהמקיף דסוכה עושה זאת לעניין של מצווה,

והיינו, דכיוון שתפילה היא התחלת עבודת כל היום, קודם כל עניני הרשות, ואפילו קודם לימוד התורה, כמאמר רז"ל¹⁸ "על תפילתי שתהא סמוכה למטתי" - היה בדעתי שתפילת שבת בראשית צריכה להיות באופן של הרחבה, ובמילא תומשך גם השנה כולה באופן של הרחבה.

מה היה לפועל? - הגיע שליח לשאול היכן יתפללו, ואמרתי, כפי שהיה בדעתי, שיתפללו למטה (בחצר), והשיב לי: "אונטן איז קָאָלט און שמוציק" (למטה קר ומלוכלך). והתפללו בבית-הכנסת.

ז. ועל יסוד סיפור הנ"ל מהבעל שם טוב, הרי משמעות הדבר, שזוהי שליחות מלמעלה - למרות שהשליח לא התכוון לכך, שהרי כוונתו היתה בגשמיות כפשוטו, אבל אף-על-פי-כן יש בזה הוראה - שלאחרי העבודה דחודש אלול, ימי הסליחות, ראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום

19) ישעי' נה, ו. וראה ר"ה יח, א. וש"נ.
20) דרך חיים יג, רע"ד. כא, סע"ב. צא, א. קונטרס העבודה ספ"ה.

21) משלי יג, ט. כד, כ. איוב כא, יז. וראה שערי אורה שער החנוכה לה, ב. לו, א. וראה גם תו"מ ח"ב ע' 223. וש"נ.

22) ד"ה ויגדלו הנערים תרס"ה (סה"מ תרס"ה ריש ע' קד). וראה ד"ה נר חנוכה עת"ר (סה"מ עת"ר ע' קב). ד"ה פרה בשלום העת"ר (המשך תערוב' ח"ב ריש ע' תשע).

23) ראה סה"ש השי"ת ע' 346. וש"נ.

24) ראה גם תו"מ ח"ה ריש ע' 52. וש"נ.

15) ראה גם בסיום המאמר (לעיל ע' 131).

16) לא בבית-הכנסת, אלא בחצר ביהכנ"ס - ה"שאָלאַש" - ששם נערכת ההתוועדות (המו"ל).

17) תפלת ליל שבת התקיימה מיד לאחרי ההתוועדות - בחצר ביהכנ"ס (המו"ל).

18) ברכות ה, סע"ב.

כל הנבראים, אפילו על דומם, כמבואר בארוכה בנוגע לשיטת הבעל שם טוב²⁸, אלא שעניין זה הוא בהעלם.

וכידוע שישנם כמה אופנים בעניין ההשגחה, וכמו החילוק בין השגחה בעין אחת, כמו שכתוב²⁹ "עין ה' אל יראיו", להשגחה בשתי עיניים, כמו שכתוב³⁰ "עיני ה' אל צדיקים"³¹.

ובכללות יש בזה ג' אופנים: (א) השגחה שהיא בהעלם לגמרי, וכמו בדומם, וכמו כן יש בני אדם שעניין ההשגחה אצלם הוא באופן כזה, והיינו, שנעשה העניין באופן שהם אינם יודעים מזה לגמרי. (ב) השגחה באופן שמרגישים משהו אבל לא יודעים מה זה, ועל דרך המבואר בעניין "מזלייהו חזי"³², שמצד המזל שלמעלה מרגישה גם הנשמה שבגוף שקורה משהו ("עפעס טוט זיך"), אבל אינה יודעת מה זה. (ג) השגחה באופן שמרגישים את ההשגחה עצמה, ומבינים את ההוראה שבדבר.

ובנודון רידן, כאשר ההשגחה וההוראה שמלמעלה היא באופן ששומעים זאת באוזן הגשמית, ולא עוד אלא שגם מפרשים ומסבירים את הדברים - הרי זה גופא הוא קצת תנחומין.

(מהתוועדות א', ש"פ בראשית ה'תשח"י.
תורת מנחם כרך כא, עמ' 132-137, בלתי מוגה)

28) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סקע"ט ואילך. וש"נ.

29) תהלים לג, יח.

30) שם לד, טז.

31) ראה לקו"ש ח"ז ע' 42 הערה 29. וש"נ.

32) מגילה ג, א. וש"נ.

והיינו לפי שעניינם של ענני הכבוד שהורגים את ה"נחשים" וה"עקרבים"²⁵, ועל-ידי זה נעשה מכל דבר - עניין של מצווה;

ולאחרי זה ישנו עניין השמחה והריקודים דשמיני עצרת ושמחת תורה.

ולאחרי כל זה - אומרים שעדיין "קאָלט און שמוציק"...

"קאָלט" (קרירות) - הוא היפך הקדושה, שהרי קדושה הוא עניין של חיות, וחיות הוא עניין של חמימות, מה שאין כן קרירות מורה על העדר החיות, והיינו העדר הקדושה. ויתירה מזה: "שמוציק" (לכלוך) - שהוא היפך הקדושה (על דרך ב' העניינים שבחושך²⁶: (א) העדר האור, (ב) מציאות של חושך שהוא היפך האור).

ובנוסף לכך, היתה גם התפילה שלא באופן של הרחבה.

(כ"ק אדמו"ר בכה מאד, ואחר כך אמר:)

ח. כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם²⁷ בעניין תערוכות טוב ורע, שיש בזה גם עניין למעליותא - שכשם שמאז שנעשה תערוכות טוב ורע אין עניין בעולם שלא יהיה בו דבר בלתי רצוי, כמו כן לאידך גיסא, אין עניין בעולם שלא יהיה בו דבר טוב.

וגם בנוגע למדובר לעיל יש עניין של תנחומין - הא גופא שמושגחים בהשגחה פרטית באופן גלוי.

ובהקדים - שהשגחתו של הקב"ה היא על

25) פרש"י בהעלותך יו"ד, לד.

26) ראה לקו"ש ח"י ע' 180. וש"נ.

27) ראה סה"מ קונטרסים ח"ב שכ, סע"ב. לקו"ד ח"א פז, א.

סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 11.

לעלות ולבוא לבחינה ש"על פני המים"

משיח יגלה פנימיות התורה שלמעלה ממים

בפירושו הכתוב "והניף ידו על הנהר בעים רוחו גוי" . . מבאר רבינו הזקן בליקוטי תורה שבקיעת הנהר דלעתיד לבוא היא ההכנה לגילוי פנימיות התורה דלעתיד לבוא, על דרך וכדוגמת ההכנה דקריעת ים סוף . . לגילוי דמתן תורה.

...וממשיך לבאר מה שכתוב "בעים רוחו" - על-פי מאמר רז"ל על הפסוק "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", "זה רוחו של מלך המשיח, היאך-מה-דא-ת-אמר ונחה עליו רוח ה'".

דהנה, "במשה נאמר מן המים משיתיהו, והוא מבחינת מים עליונים שמשם המשכת התורה הנגלית לנו . . אך פנימיות התורה זהו בחינת רוח אלקים מרחפת על פני המים, למעלה מבחינת המים. ועל זה נאמר והניף ידו על הנהר - שהוא בחינת מים, בעים רוחו - מה שלמעלה מבחינת המים כו'".

וביאור העניין:

בתחילת הבריאה היה "כל העולם כולו מים במים", ואחר כך היה עניין של ירידה - "יקוו המים גו' ותראה היבשה".

אמנם, ירידה זו היא צורך עליה. היינו, שעל-ידי מעשינו ועבודתינו כבירור העולם נעשה שוב העניין ד"מים במים" כמו בתחילת הבריאה, שזהו עניין ד"כמים לים מכסים"...

ויתירה מזה - באופן נעלה יותר מכמו שהיה לפני הבריאה, למעלה מבחינת המים, כאמור, "ורוח אלקים מרחפת על פני המים, זה רוחו של מלך המשיח", שתתגלה לעתיד לבוא, כאשר "והניף ידו על הנהר".

ואז, "צדיקים מה הן עושין, הקדוש ברוך הוא עושה להם כנפים כנשרים ושטין על פני המים", כפי שמבאר הצמח צדק בדרוש הידוע באור התורה בתחילתו, שעניין זה הוא "כמו שהיה לפני הבריאה", שאז היה "כל העולם כולו מים במים", אלא ש"צדיקים" ("ועמך כולם צדיקים") הקדוש ברוך הוא עושה להם כנפים . . שטין על פני המים", למעלה מבחינת המים.

ונמצא, שבהתחלת הבריאה נעוצה תכלית הכוונה דימות המשיח - "ורוח אלקים מרחפת על פני המים, זה רוחו של מלך המשיח".

אלא, שבשביל זה היה צריך להיות עניין הירידה - החל מכללות הירידה ד"ותראה היבשה", אף שגם אז נאמר "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", תולדות מלא כתיב, "עולם על מילואו נברא". ולאחרי זה, הירידה שעל-ידי החטא כו', עד לירידת הגלות, ובזה גופא - לא רק הירידה דגלות מצרים, והעליה דיציאת מצרים וקריעת ים סוף "הפך ים ליבשה", אלא גם הירידה דהגלויות שלאחרי זה.

ועל-ידי זה באים לעילוי גדול יותר לגבי התחלת הבריאה (ראם לא כן, אין תועלת כלל בעניין הירידה) - "אלה תולדות פרץ", עד "וישי הוליד את דוד", דוד מלכא משיחא, שאז תתגלה הבחינה שלמעלה ממים "על פני המים", "על הנהר".

(משיחת אחרון של פסח תשמ"ז, 'התנוועדויות' תשמ"ז כרך ג, עמ' 122 ואילך)

כיבוש שדה הספרות והשירה

המשורר צבי יאיר הומרץ על-ידי הרבי להמשיך לכתוב ולפרסם את שיריו למרות חששותיו • שיריו גררו תגובות אוהדות מאוד לרבי ולחב"ד, והתקבלו בברכה הן בחוגים הכלליים והן בחוגים החרדיים • על התקרבותו של עורך עיתון רב מכר בהונגריה, ושאלתו: היכן מרכז יהדות העולם?

שהיו ביניהם גם שירים על נושאים לא חסידיים. הרבי הגיב: "איר קענט מיר ווייזן, מיר וועט דאָס ניט שאַטן" ("אתם יכולים להראות לי, לי זה לא יזיק").

"ואז התעורר בי משהו. מאז הגעתי לארצות הברית נהפכתי לאדם חרדי יותר מכפי שהייתי קודם, והתחלתי לפקפק אם כתיבת שירים אינה אלא ביטול תורה. כשסיפרתי על החששות האלה לרבי, ביטל אותם בתוקף ואמר לי: "אותם אנשים שילמדו תורה בהשפעת שיריך - זכות לימורם תיזקף ל'אשראי' שלך". נרגעתי לגמרי. מי שאינו משורר אולי לא יבין איזו הקלה יש בקבלת רשות להמשיך לכתוב כשאתה עצמך מפקפק בכך. הרגשתי שהוא [=הרבי] מחזיר לי משהו יקר מאוד.

"בהזדמנות אחרת הרבי חזר לנושא, כשחזרתי והזכרתי את הטענה בדבר ביטול תורה, ואמר: "ומה בדבר 'פרק אחד שחרית' ו'פרק אחד ערבית'? - אתה צריך לכתוב!". ובפעם אחרת, אמר על

אחת המשימות שהטיל הרבי על הרב צבי-מאיר שטיינמיץ היא לנצל את כישרונו בכתיבת שירים. כשניסה להתחמק וטען שהדבר עלול להפריע לו הגיב הרבי: אתה תכתוב!

ר' צבי יאיר, בהשראת הרבי, שעודדו, ביקרו והפעילו, הצליח להביא את בשורת היהדות המקורית לחוגים רחבים ביותר ואת רוחה של החסידות החב"דית גם בין החוגים החרדיים. מלבד זאת הצליח לקרב כמה סופרים ועיתונאים לרבי. במשך השנים הוא מעלה את ספקותיו והתלבטותיו לפני הרבי. והרבי מכריע תמיד: כל בעלי השיר יוצאים בשיר ונמשכים בשיר! (כלשון המשנה במסכת שבת).

זכות לימוד התורה בהשפעת שיריו

כבר ביחידות הראשונה, סיפר לימים הרב שטיינמיץ, סיפר לרבי שבעבר כתב שירים והוסיף,

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, י"א ניסן ה'תשל"ב
ברוקלין, נ.י.

הווי"ה אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו"
הרה צבי מאיר שי"
וזוג" חי"

שלום וברכה!

בנועם הנני לאשר קבלת מפתח הברכה.
ות"ה ה"ה עבור הברכות והאיחולים.

וכבר מלתי אמורה, שכל המברך מתברך מה המבורך על פי
הבטחתו לאברהם אבינו, ואברכה מברכיך, בתוספת מרובה על העיקר,
מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

ולקראת חג הפסח, זמן חירותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל
לשובה, ברכתי שלוחה לחג הפסח כשר ושמה ולחירות אמיתית, חירות
מכל ענינים המבלבלים, ובפרט המבלבלים בעבודת ה' בשמחה ובשוב
לבב.

י"א ניסן ה'תשל"ב
ונברכה אברהם
מנחם מענדל שניאורסאהן

איגרת הרבי לרב שטיינמץ עם הוספה בכתב-יד: "בתשואות חן במיוחד על קובץ השירה והזמרה"

את ספר שיריו. במכתב מנה כמה "שמות אנשים
שיעצוני ככה" - לקבל את ההצעה. על כך היה
מענה הרבי:

א[ם] כ[ן] יעשה כך, בש[עה] ט[ובה] ו[מון] צלחת.
וציין אחר-כך:
להחזיר

השירים שלי: "בשירים האלה כלולות הרבה
'שיחות'..." (רשימת הרה"ת משה שי' מרינובסקי
ב'כפר חב"ד").

באחד ממכתביו אל הרבי התייעץ בעניין הצעה
שקיבל עלי-ידי ישראל זמורה, בעל בית הוצאה
לאור בשם 'מחברות לספרות', להוציא על-ידו

בירושלים, וגם בקיבוצים ומושבים יש פוטנציאל גדול להפצת שיריו, אילולי המרחק הגיאוגרפי וחוסר הזמן...

ברוך שהכניס המשורר צבי יאיר לרבי כנראה בשלהי קיץ תשל"ד, הוא מקדיש סעיף ל"עבודתו הספרותית" וכותב:

"הנה שירי מופיעים בעיתונים ורבעונים אלה: הצופה (גם שירי על קדושי מעלות [=הי"ד] פורסם בו), שערים, בית יעקב, מבוע (בטאון הסופרים החרדים), קשת (רבעון סופרים "מתקדמים" כנענים לשעבר, בעריכתו של המשורר הנודע אהרן אמיר...) והנה באחרונה קיבלתי מכתבי הערכה ועידוד ממומחים רבים, מסופרים ומחנכים, כאשר ראתה עינו העתקיהם אשר שלחתי - גם בשבוע העבר - לידי כ"ק.

גם כ"ק אד"ש הרעיף עלי בכמה הזדמנויות דברי עידוד אשר באו כדשן בנפשי, והאחרון הגדיל, אות חסדו אשר נגה עלי בערב חג הפסח העבר, בתתו לי מצה שמורה שלימה וברכת הצלחה ביצירה ספרותית (ולזאת הפעם השלישית, נוגעה חשיבות יתירה בה נתנה סמוך לכניסת שנת השישים לימי חיי לאורך ימים-ושנים-טובות ואומרה לנפשי: הלא דבר הוא אשר מכל השתדלויותי יעלה כ"ק תמיד על נס את יצירתי הספרותית. ואחשבה לדעת זאת: אולי הפעולה הזאת היא אצלי בכחינת "במאי זהיר טפי" וזה עיקר תפקידי בימי חלדי וכל השאר טפל. ואם כן הדבר, אולי מן הראוי וההגון והרצוי להקדיש למלאכתי זאת (אשר אמנם רובה השראה וקצתה מלאכה) יותר תשומת לב וזמן מאשר הקדשתי לה עד עתה. אשר על כן בקשתי פרושה אשר יורני דעתו והדרכתו בנידון זה".

ברוך מרתק אחר מספר יאיר על הרצאותיו לפני מורות של המוסדות החרדיים, ברובן חסידות גור וליטאיות, ומפליא כי למרות שהקדימו לפניו על היחס העוין לחב"ד כו', הרגיש להיפך - אהדה רבה לחב"ד. והוסיף אפיוזרות משאלותיהן של המאזינות, ביניהן בת האדמו"ר מסלונים, נכדת ראש ישיבת נובהרדוק ועוד. בהזדמנויות אלה טרח המשורר לכאר את שיטת חב"ד והרבי לגבי

ממכתב אחר מדווח יאיר לרבי על מאמר הערכה נכבד שקיבל בעיתון 'הארץ', ובהמשך על פרופסור אהרן מירסקי "השווה כאן" בביקור בניו-יורק, ומציין כי הפרופסור מתכוון להשתתף בהקפות שמחת-תורה, ורוצה להתקבל ל'יחידות' לאחר החגים (הוא גם הקשיב להתוועדות ו' תשרי ברדיו והתרשם מאוד).

ביקוש רב וה"זהיר טפי" של יאיר

כנראה שהרו"ח ומענה הרבי לעיל באו בתגובה לשאלה שכתב צבי יאיר לרבי טרם היכנסו ל'יחידות' באור לכ"ט אדר ב' תש"ל:

"עומדת להכרעה שאלה חשובה והיא: האשלה שירי למכתבי עת חילוניים כמו "מאזנים" "מעריב" והאם אדפיס ספר שירי החדש אצל מולי"ם כמו מוסד ביאליק או "דבריר" שעליהם ממליץ דוב סדן? כי קיים חשש שעל-ידי-זה יפסלו שירי מלבוא בעיתונים החרדיים (ב'בית יעקב' בירושלים מדפיסים בכל גיליון שיר מתוך ספרי, ובגיליון האחרון במקום מכובד במרכז העמוד הראשון. אולם... לא קיים הבטחתו ויתכן כי חשש מפני שנדפסו שירי ב"פועל הצעיר" וכדומה)... לא הארכתי בעניינים דלעיל אלא בזכות תשומת הלב שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להפנות להם בעבר..."

סוף סוף יצא הספר "מראש צורים", אותו העניק מיד לרבי ב"תפילה אשר יפיק רצון מכ"ק אד"ש".

ממכתב שצירף כתב על ביקוש רב משמעות שנוצר לשיריו, על-ידי מוסדות גדולים בארץ, כגון ממחלקת הספרות של אוניברסיטת בר-אילן, שבחרה בו כמשורר דתי יחיד מסוגו, לאחר "שהרושם הכללי השורר גם בקרב הסטודנטים הדתיים באוניברסיטה הוא, שאין בארץ ובגולה משורר בעל שיעור קומה הנמנה על המחנה המאמין, ושאין שירה וספרות דתית לפי תוכנה, בדורנו".

כמו כן קיבל הכרה והערכה בחוגי האוניברסיטה

משורר המכונה 'חב'דניק' לחוג קוראי המודיע הנפוץ מאוד בארץ-הקודש. כפי שהודיעו לי נלמדים השירים המופיעים בעיתון הנ"ל בכמה מוסדות חינוך של 'בית יעקב'.

"השיר 'רחף עמודי כו' כתבתי תחת רושם שיחת הקודש של ליל הושענה רבא לפני שנתיים שהחרידה הלב בשוועה לגאולה ממצולות התלאות".

באחד הדרו"חות משנות הממ"ן אנו קוראים: "ביום ראשון אחר הצהריים בא לבקרני במלון העורך הראשי של המודיע הרב [משה עקיבא] דרוק ומסרתי לו שירים אחדים שידפיסם בגיליונות של ערבי שבתות. סיפר לי על נוכחותו בהתוועדות ושכ"ק הזכיר לו נשכחות... גם נתן לי צילום של מאמר שכתב... על יחידות לפני..."

"באווירן פגשתי את הרב סלומון מפתח תקוה. הראיתי לו כמה משירי, נהנה, וזוגתו ספרה לנו שלמדה את שירי בסמינר בית יעקב".

העיתונאי מהונגריה בחצר הרבי

ביום ב' ר"ח אדר א' תשל"ח כתב יאיר לרבי על ביקורו של מר עקיבא הכהן רפופרט, העורך הראשי של העיתון היומי בהונגריה 'אוי קלט' בתל-אביב: "העומד על רמה תרבותית גבוהה וגם משגשג מבחינה כספית. הוא משמש גם פרופסור לאמנות ותיאטרון באוניברסיטת בראיילן. כנראה ובזמן האחרון הולכת ומתעוררת אצלו ה'גירסא דינקותא' שלו, ביזמתו של בן ארצו וידידו הרה"ח ר' נפתלי שי' קרויס [קראוס], הוא השתתף כבר כמה פעמים בשעורי חסידות של חוגי חב"ד בתל אביב".

"..העתון תופס קו מאוד חיובי לנשיא חב"ד שליט"א ומפעליו, והוא כתב כבר כמה מאמרים נלהבים בשבחם, אולם ביקורו בחצרות הקודש, כלומר ראייתו פנים אל פנים בפעם הראשונה את פני כ"ק אד"ש בשעת תפילת ערבית ומוסף והמפטיר, ממש זעזעה אותו עד תהום נפשו (כפי דבריו: "היתה זו חוויה מעבר לכיטוי במילים").

המבצעים הקדושים, שאינן מבטלים תורה אלא אדרבה עליהם מיתוסף פי כמה וכו'.

הנס של עם-ישראל לאחר השואה

בקטע מעניין מספר יאיר על ביקורו אצל שמעון הלקין, בעל רקע משפחתי חב"די: "גדול המשוררים והסופרים בארץ וקיבל כמה פרסים. הוא ישיש וחלש אולם לשמו ולזכרו של כ"ק אד"ש תכלה נפשו. בפגישתנו... בקשני להזכירו לפני כ"ק אד"ש: שמעון יהודה לייב בן חנה צביה וזוגתו מיני בת לאה. ביקשני למסור לכ"ק אד"ש בזה הלשון: "איך אדם כמוהו בעולם", וסיפר לי שנפגש רק פעם פנים אל פנים עם כ"ק אד"ש בחופת בתו של הרה"ח ר' ישראל ז"ל דזשייקובסון שהיה בן דודו, ושכ"ק אד"ש אמר לו: פארוואס קומט איר נישט צו מיר? [=מדוע אינך מגיע אלי?], והוא ענה: איך שעם זיך [=אני מתבייש]. ואמר לו כ"ק אד"ש שזה כבר סימן טוב".

בהמשך כותב יאיר כי ביקש את הרב טוביה בלוי לשלוח לבדוק מזוות ביתו וכן התפילין, ובכלל לעמוד עמו בקשר "כי חבל על נשמה זו ששואפת לשוב למקורה ושורשה".

בשולי אותו מכתב הוא מוסיף: "ביקרת גם אצל פרופ' נהר מצרפת, וכן מאיר ווייס מהאוניברסיטה העברית ואצל משה מייזלש עורך מוסד ביאליק ולשעבר עורך 'הדואר', והוא מזדהה עם אמרתו של הסופר לייב רוכמן ע"ה שאמר: כי הנס והפלא של עם-ישראל אחרי השואה הוא - הרבי מליובאוויטש שליט"א...".

שיר שנולד בהשראת הרבי

באור ליום ה' לסדר חוקת-בלק תשמ"ו כתב המשורר צבי יאיר לרבי:

"...ולמען אשר לא אבא בידיים ריקניות יורשה לי לצרף שיר חדש וגם תצלום של שני שירי שהופיעו ב'המודיע' בירושלים (הרה"ח ר' טובי' שיחי' בלוי מייחס חשיבות מיוחדת לחדירת

פ' שלח תש"מ כותב ר' צבי יאיר לרבי:
"אורחי מר עקיבא הכהן ראפופרט עודנו נמצא
במצב של התרגשות והתעוררות מההתוועדות
והיחידות והוא מתכונן ואוזר מותניו לכתוב שורת
מאמרים על חוויותיו בחצרות קדשו. ואמנם יהי זה
הקול הראשון במדבר בארץ לא זרועה של יהדות
הונגאריה".

באחד משיחותיהם התבטא הפרופ' הנ"ל, כי עד
עתה היה בטוח בדעתו, כי ישראל היא מרכז יהדות
העולם, אולם עכשיו נדמה לו כי "ליובאוויץ" הוא
המרכז... ואם כן אפוא ישראל מהי?...
בקיץ תש"מ ביקר מר רפופרט שוב בחצר הרבי,
התארח אצל ר' צבי יאיר, זכה ל'יחידות' (פורסמה
ב'שיחות קודש' תש"מ כרך ג' עמ' 1170), וביום ג'

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

פרשת בראשית

בראשית (א,א)

בראשית ברא: בשביל התורה שנקראת ראשית... ובשביל ישראל שנקראו ראשית (רש"י)

יש השואלים: אם לימוד החסידות חשוב וחיוני, מדוע נתגלתה החסידות רק בדורות האחרונים? תשובה לכך ניתן למצוא בדברי רש"י, שהעולם נברא בשביל התורה ובשביל ישראל. הגע עצמך - עד הולדת היהודי הראשון, אברהם אבינו, עברו כאלפיים שנה. מתן-תורה אף התרחש מאוחר יותר, אלפיים ארבע-מאות ארבעים ושמונה שנה לאחר הבריאה. והלוא דבר הוא! העולם לא נברא אלא בשביל התורה ובשביל ישראל ואף-על-פי-כן חלף זמן רב ביותר עד לידתו של אברהם, ותקופה ארוכה עוד יותר עד מתן-תורה! במשך כל תקופה זו, סברו הבריות שהעולם נברא בשבילן, בשביל ענייניהן הגשמיים ואפילו לא עלה על דעתן שקיימת תכלית פנימית ונעלית יותר בבריאה. נמצאנו למדים שאין בזמן הרב שחלף כדי ללמד על תכלית כוונת הבריאה, שהיא כאמור, התורה וישראל. וכך גם בעניין תורת החסידות, אין זה חשוב כמה זמן חלף עד שנתגלתה, העיקר שסוף-סוף זכינו לכך. בני-ישראל הם עטרת תפארת העולם; התורה היא עטרת תפארת בני-ישראל; ותורת החסידות היא עטרת תפארת של בני תורה.

(ספר-השיחות תש"ד, עמ' 69-70)

בראשית ברא אלקים (א,א)

הקב"ה ברא כל הנבראים מאפיסה מוחלטת... יש מאין (רמב"ן)

העובדה שהעולם נברא מאין ואפס המוחלט, מוליכה בהכרח למסקנה שחידוש עצום זה חל מחדש בכל רגע (כמבואר בתניא), והיינו, שהנברא כשהוא לעצמו - הרי גם עתה הוא אין ואפס, וכל קיומו הוא משום שהקב"ה מהווה אותו בתמידות. מי שמתבונן בעניין זה ומגיע לידי הכרה זו - יעשה גם את עיסוקיו הגשמיים כלים לאלוקות.

(לקוטי שיחות כרך א, עמ' 1)

בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ (א,א)

בכל הנבראים, הן בצבא השמים והן בצבא הארץ יש כוח אלוקי המהווה, מחיה ומקיים אותם בכל רגע ורגע.

חיות אלוקית זו היא "מציאותו האמיתית של כל נברא" (כי בלעדיו היה הנברא אין ואפס). אלא שהיא בהעלם מהנברא אשר אינו חש אותה והוא מרגיש את עצמו כמציאות המתקיימת בפני עצמה. זוהי אפוא ראשית העבודה, לפעול שתתגלה החיות האלוקית שבכל דבר ודבר. וזהו שנאמר:

"בראשית" - התפקיד הראשון הוא,
 "ברא אלוקים" - לגלות את הנפש והחיות האלוקית.
 "את השמים" - המצויה בצבא השמים,
 "ואת הארץ" - והמצויה בכל צבא הארץ.

כשם שהכוח האלוקי שבכל דבר בעולם, מוסתר ונעלם ויש צורך לגלותו, כך (ובמידה יתירה) קיים העניין בכל יהודי ויהודי. לכל אחד מישראל יש נפש אלוקית שהיא "חלק אלוקה ממעל ממש". ואולם מחמת שהיא מלוכשת בגוף ובנפש הבהמית, הם מסתירים ומעלימים עליה. תפקידו של היהודי אפוא הוא לבטל העלם זה ולגלות את נפשו האלוקית.

(לקוטי שיחות, כרך ב, עמ' 439)

והנחש היה ערום (ג,א)

הנחש, המסמל את כוחות הקליפה, יכול לקבל ניקה רק מאותיות האחרונות של שם הוי', ו' ה', ולא מאותיות הראשונות, י' ה'.
 וכפי שמצינו בעמלק, שהוא "משורש נחש" (וזהו ח"ג קכד), שנאמר (פירוש רש"י בסוף פרשת בשלח) "אין השם שלם עד שיימחה שמו של עמלק", היינו שחיסר ופגם באותיות ו' ה'.
 וזהו "והנחש" - ו' ה' נחש.

(ליקוטי לוייצחק, מסכת פסחים, עמ' קלט)

ויתפרו עלה תאנה (ז,ג)

אילן שאכל אדם הראשון ממנו... רבי נחמיה אומר תאנה היה, שבדבר שקלקלו, בו נתקנו, שנאמר ויתפרו עלה תאנה (ברכות מ)

ידוע שמהמצוות נעשים "לבושים" לנפש. אדם הראשון, בשעה שעשה תשובה על חטא עץ הדעת, הפך את חושך החטא לאור, ואת הרע לטוב, כי כוח התשובה גדול כל-כך עד שהזדונות נעשות לו זכויות, ולכן נעשה לו לבוש מהחטא עצמו. זהו "בדבר שקלקלו, בו נתקנו": הקלקול עצמו נתקן ונהפך לטוב, עד שנעשה להם "לבוש" ממנו.

(דרך אמונה, עמ' ס"ז)

גדול עוני מנשוא (ד,יג)

בשעה שאדם חוטא ואחר-כך שב ומתחרט על החטא, הרי הוא מברר את החיות שהכניס למעשה העבירה ("כוח המתאוה"), ומעלהו לשורשו העליון. זהו שטען קין: "גדול עוני מנשוא" - אין ביכולתי לשאת ולהעלות את החטא...

(צוואת הריב"ש סימן קמ"א, עמ' 54)

הלכות ומנהגי חב"ד

יום שישי
כ"ח בתשרי

שטעלט זיך שבת בראשית, אזוי גייט אַ גאַנץ יאָר" = כפי שמתייצבים בשבת בראשית, כך נמשכת השנה כולה.

קידוש: למנהגנו, נזהרים גם בארה"ק שלא לקדש בליל שבת ב"שעה השביעית".⁵ השכם בבוקר⁶ יתקבצו אנ"ש לבית-הכנסת לאמירת כל התהילים בציבור.⁷ אחרי אמירת כל התהילים יאמר מי שאין לו הורים קדיש יתום. ואם יש חיוב - יארציט או אבל - יאמרו קדיש אחר כל

היום יש להוסיף בנתינת צדקה, יותר מהרגיל בכל ערב-שבת קודש.¹ שניים מקרא ואחד תרגום: נשיאי חב"ד נהגו לקרוא פרשה אחת או שתיים ('ראשון', 'שני') ביום חמישי בלילה אור ליום שישי. ביום שישי אחר חצות.² היו מתחילים שוב מהתחלה, ו'מעבירים' את כל הסדרה עם ההפטרה. בשבת בבוקר לפני התפילה, היו 'מעבירים' שוב מ'שביעי'. נזהרים (עכ"פ לכתחילה) שלא להפסיק באמצע קריאת שמו"ת.³

שבת-קודש פרשת בראשית

כ"ט בתשרי, מברכים-החודש וערב-ראש-חודש מרחשוון

* ידוע פתגם רבותינו נשיאנו: "אזוי ווי מען

1) בנוסף על כל עש"ק, שנותנים בו 'משנה' סכום כפול, גם בעד יום השבת (ראה הנלקט ב'שערי צדקה' סי' סא), הפעם יש להוסיף במיוחד, משום ש'בערב-ראש-חודש מוסיפים בנתינת צדקה' (התועודיות בשמ"ו ח"ג ס"ע 593). מספרים שהרבי היה נותן מדי ער"ח ע"י הרב גרונר שלי שטרות-כסף (כנראה: \$100 בכל פעם) לצדקה, לגבאי ביהכ"נ (הרב פינסון ז"ל).

אגב, בס' 'דיני ומנהגי ר"ח - חב"ד' ס"ע עז, הביא מהאחרונים מנהג ישראל להרבות בנתינת צדקה בראש-חודש עצמו, אך לע"ע לא מצאתיו מובא בשיחות וכתבי הרב, גם לא ב'שערי צדקה'.

2) ובאג"ק סוף כרך ח"י הביא הרבי שזו ההכרעה "בנוגע לפועל" בין הדעות השונות אודות הזמן המועדף לקריאת שמו"ת שהובאו בשו"ע אדה"ז סי' רפה ס"ו (אחר חצות או אחרי תפילת שחרית), עיי"ש.

3) שו"ע אדה"ז סי' רפה ס"ו. 'התקשרות' גיליון תסז עמ' 20. 4) לקוטי-שיחות, כרך כ, עמ' 556, וש"נ. וב'אוצר מנהגי חב"ד'

ר"ע ת' מוכיח מלקוטי-שיחות, כרך י, עמ' 190, שגם מוצאי-שבת בכלל זה. (עוד בקשר לשבת בראשית: סה"ש תש"ד עמ' 44. 'התועודיות' תשנ"ב ח"א עמ' 188).

5) דהיינו בת"א מהשעה 17:41 עד השעה 18:41 (בשעון החורף). ראה שו"ע אדמוה"ז סי' רעא ס"ג. 'קיצור הלכות' שם ס"ז ובהערות. שערי הל' ומנהג או"ח ח"א סי' קמא. 'התקשרות' גיליון שעט עמ' 16.

6) אמירת התהילים אינה דוחה תפילה בציבור (קובץ רו"ש עמ' 30), והמאחר - ישלימנה בהקדם (בספר 'היכל מנחם' ח"ג עמ' רסו: אחר מנחה, ואם לאו - ביום א'. וראה אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ, כרך ג עמ' תקעח. מאידך, היו מענות שונים ביחידות, לאלה שאינם מספיקים לסיים את כל התהילים בשבת מברכים: בס' 'דעם רבינ'ס קינדער' עמ' תלד, וכן בס' 'דיני ומנהגי ראש-חודש - חב"ד' עמ' ז הערה 26 בד"ה ושמעתי. ואולי כל אלו הן הוראות פרטיות במצב מיוחד).

7) "כך היתה התקנה, ולא כ'שפיץ חב"ד' שחושבים שמכיוון שהם עוסקים בחסידות - אינם צריכים לבוא לאמירת התהילים, כי בזמן שהוא עוסק בלימוד החסידות או שהוא "מייחד ייחודים" או שהוא בעצמו אינו יודע מה הוא עושה, ממילא אומר הוא התהילים בפני-עצמו "מורם מעם"; לא כך היתה התקנה, אלא צריך לומר התהילים בציבור דווקא, יחד עם כל ישראל. שבהמשך לזה היא גם התקנה השנייה - התועודות שלאחר התפילה, שענין התועודות הרי הוא מיוסד על אהבת ישראל... שבזמן התועודות אומרים 'לחיים' ומברכים איש את רעהו..." (משיחת שבת בראשית, התועודות א, תשכ"א). נדפס גם בס' 'דעם רבינ'ס קינדער' עמ' תלב).

תובל-קין נעמה" (ד, כב); והשישי: "לקח אותו אלוקים" (ה, כה).

הפטרה: "ויאמר לו יהונתן, מחר חודש" (שמואל-א כ, יח-מב)¹³.

נכון לדעת זמן המולד לפני ברכת החודש¹⁴. המולד: ליל שני בשעה 11:31 ו-8 חלקים.

מברכים החודש מרחשון¹⁵: ביום הראשון וביום השני.

אין אומרים "אב הרחמים"¹⁶.

שבת מברכים היא יום התועדות. התועדות - בבית-הכנסת¹⁷. זמנה - בהתאם לתנאי המקום¹⁰.

בדרך כלל, יש לסדרה באופן שיוכלו להמשיכה בבית עם בני-הבית. הנשים והבנות יסדרו התועדות לעצמן בשבת, או במוצאי שבת¹⁸.

בשבת בראשית היו החסידים נוהגים להתוועד 'בחילא יתיר'¹⁹.

בהתועדות שבת בראשית תשי"ז ציווה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לגבאי בית-הכנסת, למכור, ככבל שנה, את ה'עליות' של כל השנה, הגבהה וגלילה. בשנים מאוחרות יותר נהגו למכור מצוות נוספות,

13 קרא הפטרה פ' בראשית - קורא אחריה 'מחר חודש', ואם נזכר אחר הברכות - קורא אותה בלא ברכה (לוח כולל-חב"ד).

14 סידור אדמו"ר. ולכן נהגו להכריז זאת באותה שעה ברבים, ראה ליקוטי מהרי"ח (בראש ח"ג, בהשמטות לח"ב פחב), ושערי-רחמים על השערי-אפרים שער י"ק מז.

הש"ץ עומד, זכר לקידוש החודש, שבו ראש ב"ד עומד ואומר 'מקדש' וכל העם עונגין אחריו (מג"א סי' תיז ס"ק א), והציבור עומדים אגב חביבותא (שערי-רחמים שם ס"ק מג, אבל לא מן הדין, אף שהמנהג [כמ"ש בקצות השלחן סי' פג בבדה"ש ס"ק י, משערי אפרים שם סל"ו] שהש"ץ אוחז או ס"ת בידו, ראה משנה-ברורה סי' קמו בשער-הציון ס"ק יח).

15 כן הוא האיות - "מרחשון" תיבה אחת, כנפסק בשו"ע אה"ע סי' קכו סי' בהג"ה ונו"כ (וכן הוא ברוב מכתבי רבותינו נשיאנו מחודש זה, ולא כמופיע בלוח כולל-חב"ד "מר-חשון").

16 'חשון' המופיע בסידורי תורה-אור ותהלת ה' בברכת החודש, ובלוח היום יום וכדומה במשך החודש - אינו אלא קיצור. הוא"ו הנוספת כאן בפנים - היא כמובן רק מפני הכתיב המלא, להקלה על הקורא ותו לא.

16 סידור אדמו"ר.

17 היום-יום, ל' בניסן.

18 לקוטי-שיחות, כך טז, עמ' 523.

19 ספר-השיחות תש"ה, עמ' 64.

ספר, ויאמרו תחילה (לפחות - יאמרנו האומר קדיש)⁸ את ה'יהי רצון' שאחרי ספר זה. אחרי-כן ילמדו כשעה⁹ מאמר של חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחרי-כך התפילה¹⁰.

"דבר אמירת תהילים האמור, אינו שייך לאיזה נוסח... ומצד אהבת-ישראל... עלינו להשתדל בכל מיני השתדלות¹¹, אשר יוקבע בכל הבתי-כנסיות באיזה נוסח שיהיה"¹².

ההפסקות בין העולים: הבעל-קורא בבית חיינו, הרה"ח ר' מרדכי שוסטערמאן ע"ה, קרא כנרפס בחומש 'תורה תמימה' - החמישי מסיים: "ואחות

8 הרבי לא נהג לומר 'יהי רצון' אחר אמירת כל ספר שבת-הילים (י"א שאמרו פ"א בסוף כל התהילים. ואז צריך לומר זאת כמובן בלשון רבים, כי כולל כל הספרים), וגם כאן הציע אמירתו רק כדי ליישב יותר אמירת קדיש על כל ספר, ומשמע שללא זאת אינו נאמר.

את אמירת הפסוקים הנדפסים בספר התהילים לאומרם לפני ואחרי אמירת תהילים לא גרס הרבי כלל (ראה צילום כ"ק בשבועון 'כפר חב"ד' גיליון 789 עמ' 11, ומשם ל'התקשרות' גיליונות תמה, תפד ולשערי ה'ל' ומנהג ח"ה סי' יג).

9 "בכנופיה בבית-הכנסת דווקא" (בכל שבת) - אג"ק כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א עמ' רפא.

10 כל הענין - ספר המנהגים עמ' 30.

11 באסיפת צא"ח שהתקיימה כנראה בראשית חודש כסלו תשי"ח העלו סברא לנהל תעמולה מורחבת אודות אמירת תהילים כפי שנחלק לימי החודש, אך הרבי העלה חשש שעיסוק גדול בזה באותה שעה יפריע לפעילות הקבועה והעיקרית, ולכן ענה: "לעת-עתה לא לחשוב על-דבר פעולות חדשות בממדים רחבים". אבל יחד עם זה הורה: "מובן ופשוט שכל הנ"ל הוא בהנוגע לעבודה מיוחדת בהחזרת תקנה זו, אבל פשיטא שבכל הזדמנות יש להזכיר ולעורר על-דבר תקנה זו וכן אודות השיעור דחומש ותינא" (ההדגשה שלי - אג"ק כך טז עמ' קכט). כן עורר הרבי בהזדמנות אחרת באמצעות המזכירות את יור"צ צא"ח בשעתו הרה"ח ר' ישראל לייבוש ע"ה "לעורר על כך [שתקנת אמירת תהילים בכל יום שייכת לכל יהודי], ולהשתדל שבת-יכנסת רבים ככל האפשר תונהג תקנה זו" (ספר 'צעירי-אגודת-חב"ד' עמ' 193).

12 כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע - אג"ק ח"ב עמ' תקכד. קובץ מכתבים שבסו"ס תהילים אהל יוסף יצחק עמ' 192. וכן באג"ק של הרבי כך ה עמ' לג. ובשיחת ש"פ פקודי תשכ"ז (הובא גם בס' 'דעם רבינ'ס קינדער' שם, תרגום מאידיש): "כשיבוא משיח, לא יידע שום 'קוצים' אלא ידרוש 'אלה פקודי המשכן'... - כתוב (וא"ו בחולם) בפתק: על כמה יהודים פעלת שיגיעו לומר את כל התהילים בשבת מברכים?".

עד שבשנים האחרונות נמכרו, בין השאר: הוצאת הספר-תורה והכנסת; עליות 'חזק'; 'נר למאור'; 'יין לקידוש' (= הוצאות התנועות והתנועות של הרבי)²⁰. בתפילת מנחה אין אומרים "צדקתך". במוצאי שבת בראשית מכריזים שוב²¹: "ויעקב הלך לדרכו"²².

יום ראשון

ל' בתשרי, א' דראש-חודש מרחשון

בכל יום שיש בו מוסף, אין האבל יורד לפני התיבה, גם לא בתפילות ערבית ומנחה²³. אומרים בתפילת ערבית "יעלה ויבוא" גם אם מתפללים ערבית מבעוד יום²⁴. בליל ראש-חודש אין מפסיקין להכריז "יעלה ויבוא" לפני שמונה-עשרה²⁵ כדיבור, אבל טופחים על

20 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שצו. (אף שנפסק בשו"ע אדמוה"ז סי' שו סט"ז רק ש"אפשר ליישב המנהג בדוחק" לעשות 'מכירה פומבית' בשבת, עיי"ש. וראה המובא בכף החיים שם ס"ק מב.) ובסה"ש תש"נ ח"א עמ' 83 נתבארה שייכות העניין לשבת בראשית דווקא.

21 לקוטי-שיחות כרך כ עמ' 269.
22 לעניין המראה במטוסי אל-על מכל מקום, או בכל מטוס משדה תעופה בארה"ק, במוצאי ש"ק – ראה 'כפר חב"ד' גיליון 398 עמ' 31, שהרבי עורר את הרה"ח ר' אברהם של' סלמון מראשון-לציון שיש 'שאלה' בזה, ומתברר שלמרות שהרבי דיבר, כדרכו, על 'שאלה' ולא על איסור ממש, הרי בפועל הסביר זאת לעיתונאי מר יצחק של' הילדסהיימר באריכות עד שעיקבו והפסידו את הטיסה במוצאי ש"ק, בשעתו. ואם בניו-יורק כך, בארה"ק על אחת כמה וכמה. ומתברר שבפועל מכינים פעמים רבות את המטוסים בש"ק כשיש להם צורך בכך. הכנה רגילה של מטוס נמשכת כשלוש שעות, וניתן היה לחשוב שלא לאסור ביהודי יותר מאשר בגוי "בכדי שיעשו" (ראה קצות השלחן סי' קכד בבדי-השלחן סי' קה בשם שו"ת כתב סופר או"ח סי' נ, ובפסקי תשובות סי' שיח אותיות ב'ג), אבל הרבי דיבר גם על טיסות שהיו בשעות מאוחרות יותר, וכנראה יש לאסור כל הלילה, אולי מפני שבפועל מחללים שבת בשבילנו ויש למנוע זאת, גם אם אין בטיסה זו איסור מצידנו משורת הדין. ועצ"ע.

23 ספר-המנהגים עמ' 36.

24 שו"ע אדמוה"ז סי' קח ס"ג. וראה בארוכה 'דיני ומנהגי ראש חודש-חב"ד' פ"ז הערה 2, וש"נ.

25 סידור אדמוה"ז.

השולחן וכדומה כדי להזכיר זאת²⁶. שכח לומר "יעלה ויבוא" בתפילת ערבית, אינו חוזר. בשחרית ובמנחה – אם נזכר (או הסתפק) לאחרי אמירת "ה'" של "המחזיר שכינתו לציון", יסיים "למדני חוקיך"²⁷, יאמר "יעלה ויבוא" וימשיך "ותחזינה". אם כבר סיים את הברכה, יאמר "יעלה ויבוא" שם, לפני "מודים". אם כבר התחיל "מודים" ועד סיום יהיו לרצון השני, חוזר ל"רצה". אם נזכר לאחרי סיום יהיו לרצון השני – חוזר לראש התפילה

26 'דיני ומנהגי ר"ח – חב"ד' פ"ז הערה 4, שכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו המתין לזה כדי לפסוע לאחוריו לפני תפילת שמונה-עשרה.

בליל ב' לא טפחו על השולחן, והרבי לא המתין לזה (עד שנת תשכ"ה עכ"פ – 'התקשרות' גיליון קיח עמ' 20, עיי"ש שבשנים האחרונות בבית חיינו היו טופחים בקביעות גם בליל ב', אבל לא ידוע אם הרבי המתין לזה). ועכ"פ מפני ירידת הדורות והתגברות השכחה, לכאורה יש מקום לטפוח גם ביום השני, ואף בשחרית ובמנחה רצוי שיאמר אחד הגבאים וכדומה את התיבות 'יעלה ויבוא' בקול רם, וכולי האי ואולי. וראה הגהות מהרש"ל לטור סי' רלו ומטה משה סי' תקיט שאצלם לא נהגו להכריז יעו", אלא הש"ץ או השמש היה מתחיל להתפלל בלחש מוקדם לפני הציבור, וכשהיה מגיע ליעו"י היה אומר זאת בקול רם. וראה מנהגי מהר"ל הל' ר"ח (עמ' ה), שבליל שני דר"ח היו מכריזים "ראש חודש". ומציינים למנהגים דק"ק וורמיישא לר' יוזפא שמש סי' סב, ולספר 'דברי קהלת' עמ' 63, 78.

27 משמעות הדברים היא, שגם אם נזכר בסיום ברכת 'מודים' או 'שים שלום' אחרי שאמר ה', מסיים 'למדני חוקיך', כי 'הפסק' זה עדיף על ברכה לבטלה. מקור דין זה בריטב"א (תענית ג, ב ד"ה ושמתני) שהובא להלכה ע"י החיד"א, שערי-תשובה, משנה-ברורה ועוד, כמצויין בכף-החיים סי' קיד ס"ק כח. הפמ"ג (משבצות סוף ס"ק ז) שכותב אחרת – לא ראהו, ולכן, ככלל, אין לפסוק כמותו בזה (ראה סידור אדמוה"ז בראש הל' מכירת חמץ, מש"ך יו"ד סי' ס"ו רמ"ב אות ח). בשו"ת אגרות-משה או"ח ח"ד סי' צג דחה דברי הריטב"א מסברא, אך בשו"ת יחוה-דעת ח"ה סי' מט שלל את דבריו, עיי"ש. בקצות-השולחן סי' כא בבדי-השולחן סי' קי יב וסי' מז בבדי-השולחן סי' קי ז האריך בענין זה, אבל משנה אחרונה שלו בלוח כולל-חב"ד ליל א' דחומה"ס לנהוג כן לענין יעלה ויבוא. מאידך, בס' שבח-המועדים עמ' 228 בהערה, מביא בשם הגר"ז דבורקין ע"ה שלא לומר זאת, וצ"ע (יש לזכור שאדה"ה, ורבים בזמנו כמו הפרמ"ג הנ"ל, כנראה לא ראו עדיין את דברי הריטב"א האמורים, ושי' גדלותו [= בענייננו: של הריטב"א] בתור פוסק – נתקבלה עד כדי כך שאין ספק כלל שהפסק-דין שלו היה מתקבל" כלשון הרבי בנדון כזה בסה"ש תשמ"ז וכו' דלהן הערה 29).

ואינו אומר "אדני שפתי תפתח"²⁸. ורשאי לרדת לפני התיבה לחזרת הש"ץ במקום זה. אבל אם נזכר אחרי תפילת מוסף, אינו חוזר²⁹. בברכת המזון, אם נזכר לפני ברכת "הטוב והמטיב", אפילו בלילה, יאמר כנוסח שבסידור, ואם נזכר אחר-כך - אינו חוזר³⁰. נוהגים אשר היחיד מברך בהלל תחילה וסוף גם בימים שאין גומרים בהם את ההלל³¹.

שערי-תשובה וכו' שם בשם הריטב"א הנ"ל. (וע"ע קצות-השולחן בבדי-השולחן סו"ס עח).
 29 שו"ע אדמוה"ז סי' קכו ס"ג. (דברי אדה"ז הם ממג"א שם ס"ק ג משו"ת הרמ"ע מפאנו סי' כה, מאידך בשו"ת הרשב"א [שאותה לא ראו אדה"ז ומקורותיו] שהובאה בשו"ת ברכה ובמשנ"ב ר"ס תכב, פסק דיחיד לעולם חוזר אפילו התפלל מוסף. והנה בשיחת יום אדר"ח אלו תשמ"ב (בלתי מוגה - 'התוועדות' תשמ"ב ח"ד עמ' 2119, שערי הל' ומנהג או"ח ח"א סי' עא) פסק הרבי במקרה שהאחרונים לא ראו את דברי הראשונים שפסקו אחרת מהם, שיש לנהוג אפילו לקולא כדברי הראשונים ואין להחמיר כדברי האחרונים (וזאת ע"פ פסיקת אדמו"ר הזקן ביו"ד סי' קפט סי"ג כהל' נדה להרמב"ן, נגד הרמ"א הש"ך והט"ז, עיי"ש). אך בשיחה ע"ד המהדורות דספר היד להרמב"ם (מהתוועדות ט"ו תמוז תשמ"ו ויו"ד שבת תשמ"ז, הוגהה ונדפסה בסה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 310 ובהתוועדות' תשמ"ז ח"ד עמ' 94) מביא הרבי סיכום דעות הפוסקים שראה וציין שם בזה: "סברתם הראשונה - שאין לשנות הפס"ד שנתפרסם ונתפשט [כפי שמבאר שם שמצד 'ועמהם דבר המשפט' אין לומר שפס"ד הלכה למעשה שנתפשט בכל תפוצות ישראל היה טעות ח"ו], אא"כ (א) נתפרסם פס"ד אחר **דפוסק** שהוא בערך או יותר מגדלות הפוסקים שפסקו הפס"ד שלפניו (כמו בדברי רבינו הזקן הנ"ל), (ב) רק בספיקא דאורייתא, להוציא ממון מחזקתו וכיו"ב - עלינו **להחמיר**, ולכן לנהוג כמותו, וכמפורש בדברי אדה"ז הנ"ל (ועד"ז בכמה מהספרים הנ"ל) "אין לסמוך **להקל** למעשה", "עכ"ה"ק. ולכאורה גם לפי שיחה זאת באות (א), הרי בענייננו, ע"ד הפסק הנ"ל ביו"ד, תשובת הרשב"א מכריעה כנגד הרמ"ע מפאנו והמג"א שהביאו. וצ"ע למעשה).

מנהג עתיק ללמוד בכל ראש-חודש פסוק אחד עם פירוש רש"י, ואפשר להוסיף עם עוד פירושים, מפרק התהילים המתאים למספר שנות חייו (לדוגמה, אם הוא בן י"ג אומר פרק י"ד), ואם הפרק מכיל פחות מי"ב פסוקים, וכן בשנת העיבור, חוזרים ללמוד את הפרק שוב עד שיעלה כמספר חודשי השנה; ואם הפרק מרובה בפסוקים, לומדים שניים או יותר פסוקים בכל ראש-חודש²³.
 [מנהגים נוספים של ער"ח וראש-חודש נדפסו לאחרונה בגיליונות: תשפ"ב, תשפ"ו ועוד].

יום שני

א' במרחשוון, ב' דראש-חודש

שכח יעלה ויבוא במנחה, ונזכר בערבית מוצאי-ראש-חודש - לאחר 'שמונה עשרה' של ערבית יאמר איזה מזמור, ואחר-כך יתפלל שוב 'שמונה עשרה' לתשלומי מנחה, וזאת בתורת נדבה דווקא (ואין צריך לחדש בה דבר, כיוון שמתפלל אותה מפני ספק)³⁵.

בשיחה הנדפסת בראש ס' המנהגים).
 לעניין הפסקה לענייני אמן בהלל בר"ח וחמה"פ, ראה המסקנא ב'התקשרות' גיליון תמא ובס' הפסק בתפילה ספ"ד ובמילואים שם, שלפי אדמוה"ז כנראה אין לענות יותר מאשר בברכות ק"ש (דלא כמ"ש כמה מלקטים ובגיליון שלה), וש"נ.
 32 כי אז יצטרך לומר מייד את הקדיש, ולא כנהוג להסמיכו (גם) לתפילת מוסף (וכפי שהורה פעם הרבי, וראה נימוקי או"ח סי' נה).
 33 ע"פ ספר-המנהגים עמ' 6, ד"ה כ"ק אדמו"ר.
 34 כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, 'ספר המאמרים - ליקוטי ח"ב עמ' שטז. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, אג"ק ח"כ עמ' רפג.
 35 לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדמוה"ז סי' קט סעיף ז', ועיי"ש בסעיף ה.

שערי-תשובה וכו' שם בשם הריטב"א הנ"ל. (וע"ע קצות-השולחן בבדי-השולחן סו"ס עח).
 29 שו"ע אדמוה"ז סי' קכו ס"ג. (דברי אדה"ז הם ממג"א שם ס"ק ג משו"ת הרמ"ע מפאנו סי' כה, מאידך בשו"ת הרשב"א [שאותה לא ראו אדה"ז ומקורותיו] שהובאה בשו"ת ברכה ובמשנ"ב ר"ס תכב, פסק דיחיד לעולם חוזר אפילו התפלל מוסף. והנה בשיחת יום אדר"ח אלו תשמ"ב (בלתי מוגה - 'התוועדות' תשמ"ב ח"ד עמ' 2119, שערי הל' ומנהג או"ח ח"א סי' עא) פסק הרבי במקרה שהאחרונים לא ראו את דברי הראשונים שפסקו אחרת מהם, שיש לנהוג אפילו לקולא כדברי הראשונים ואין להחמיר כדברי האחרונים (וזאת ע"פ פסיקת אדמו"ר הזקן ביו"ד סי' קפט סי"ג כהל' נדה להרמב"ן, נגד הרמ"א הש"ך והט"ז, עיי"ש). אך בשיחה ע"ד המהדורות דספר היד להרמב"ם (מהתוועדות ט"ו תמוז תשמ"ו ויו"ד שבת תשמ"ז, הוגהה ונדפסה בסה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 310 ובהתוועדות' תשמ"ז ח"ד עמ' 94) מביא הרבי סיכום דעות הפוסקים שראה וציין שם בזה: "סברתם הראשונה - שאין לשנות הפס"ד שנתפרסם ונתפשט [כפי שמבאר שם שמצד 'ועמהם דבר המשפט' אין לומר שפס"ד הלכה למעשה שנתפשט בכל תפוצות ישראל היה טעות ח"ו], אא"כ (א) נתפרסם פס"ד אחר **דפוסק** שהוא בערך או יותר מגדלות הפוסקים שפסקו הפס"ד שלפניו (כמו בדברי רבינו הזקן הנ"ל), (ב) רק בספיקא דאורייתא, להוציא ממון מחזקתו וכיו"ב - עלינו **להחמיר**, ולכן לנהוג כמותו, וכמפורש בדברי אדה"ז הנ"ל (ועד"ז בכמה מהספרים הנ"ל) "אין לסמוך **להקל** למעשה", "עכ"ה"ק. ולכאורה גם לפי שיחה זאת באות (א), הרי בענייננו, ע"ד הפסק הנ"ל ביו"ד, תשובת הרשב"א מכריעה כנגד הרמ"ע מפאנו והמג"א שהביאו. וצ"ע למעשה).
 30 שו"ע אדמוה"ז סי' קפח ס"ג.
 31 ספר-המנהגים שם, וראה אג"ק חלק טז עמ' פד. כ"ק אדמו"ר מהורש"ב י"ע נהג לברך בעצמו על הלל דר"ח גם כשהתפלל בציבור. ואמנם הוא ציין זאת כמנהג בית הרב **בלבד**, וציווה **שלא לספר** עד"ז - 'רשימות' כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, חוברת ח, ס"ע 20; 'רשימות היומן' עמ' רי, וש"נ. אך בהתוועדות שבת מברכים החדש מנ"א תשמ"א (שיחות-קודש תשמ"א ח"ד ס"ע 322, בלתי מוגה), **סיפר** זאת הרבי ברבים, כ'מנהג **חסידיים**' - 'אריינכאפן' ולומר את הברכה בעצמו בחשאי (והרי גילוי המנהגים לרבים ע"י הרבי כמוהו כהוראה לרבים בזה, כמ"ש

יום שישי,
ה' במרחשוון

- סכום כפול, גם בשביל יום השבת³⁶.

בערב־שבת־קודש נותנים לצדקה 'משנה'

36) ראה הנלקט ב'שערי צדקה' סי' סא.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש